

La logopèdia és una professió sanitària plenament reconeguda i regulada, tal com estableix la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries (LOPS). Aquest marc normatiu consolida la seva integració dins del sistema de salut i n'estableix el paper fonamental en el desenvolupament, la inclusió social i el benestar global de les persones.

Més enllà del reconeixement legal, la logopèdia s'ha consolidat com una disciplina en transformació constant, que abasta la prevenció, la detecció, l'avaluació, el diagnòstic, el tractament i la recerca dels trastorns que afecten el llenguatge oral i escrit, la parla, la veu, l'audició i les funcions orofacials i deglutòries al llarg de totes les etapes de la vida. Aquesta mirada integral i multidimensional posa en relleu la necessitat i la riquesa de la intervenció logopèdica dins d'equips interdisciplinaris.

En un context en què la logopèdia té un paper cada vegada més rellevant en la millora de la salut i la qualitat de vida de les persones, esdevé imprescindible comptar amb directrius professionals sòlides que orientin una pràctica basada en l'evidència científica, l'actualització constant i el respecte als principis ètics i deontològics. Així es garanteix la protecció de les persones ateses, la competència professional i la qualitat i integritat de la professió.

Amb aquesta finalitat, el Col·legi de Logopedes de Catalunya (CLC), mitjançant un acord de junta del 2 de juny de 2022, impulsà l'elaboració de la *Declaració de posicionaments i bones pràctiques en l'exercici professional de la logopèdia*. Aquest document obert, coral i transformador aspira a esdevenir un referent en la pràctica professional des d'una perspectiva ètica, científica i reguladora.

La Declaració és el fruit d'un procés intens i col·laboratiu desenvolupat entre els anys 2021 i 2025, en un moment estratègic per a l'evolució de la professió. La seva elaboració ha estat profundament marcada per

dos marcs institucionals de gran abast: el Pla de rehabilitació de Catalunya 2022 i el Pla de prevenció, detecció, atenció i recuperació dels trastorns del neurodesenvolupament i dels trastorns de l'aprenentatge (TNDiA) 2025, que han estat determinants per definir-ne l'enfocament i els continguts.

El Pla de rehabilitació de Catalunya, desenvolupat entre 2021 i 2022, suposa un canvi de paradigma en la concepció de l'atenció rehabilitadora al país. Aquest document actualitza el pla anterior, vigent des de 2008, i introdueix decididament un enfocament biopsicosocial centrat en la persona, amb una visió integral que abasta totes les fases del procés assistencial: la prevenció, la intervenció, el seguiment i el manteniment. La seva elaboració ha comptat amb la col·laboració de més de 200 professionals dels àmbits sanitaris i socials, amb la participació del CLC en el Comitè d'Assessors creat pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i amb el treball tècnic d'un grup important de logopedes que hi han aportat expertesa, experiència i una mirada crítica. En aquest nou escenari, la logopèdia es consolida com una disciplina clau en els processos rehabilitadors, i contribueix de manera decisiva a la millora de la qualitat de vida de les persones.

D'altra banda, durant el bienni 2024-2025, s'ha desplegat el pla TNDiA, amb una participació destacada del Col·legi de Logopedes de Catalunya, que ha format part activa del grup motor del projecte. En aquest marc, el CLC ha assumit la coordinació de la comissió dedicada al trastorn del desenvolupament del llenguatge (TDL) i ha tingut un paper rellevant en l'elaboració del document específic sobre la dislèxia, aportant-hi rigor tècnic i científic. Amb un enfocament clarament col·laboratiu, el pla s'ha desenvolupat en un context d'interacció interprofessional i interdepartamental, que ha implicat de manera conjunta els sectors de la salut, l'educació i els serveis socials. Aquest procés ha permès consensuar accions, metodologies i rols en cadascuna de les fases del circuit d'atenció, que inclou la detecció, l'avaluació, el diagnòstic i la intervenció, reforçant la coherència i l'eficàcia del model i consolidant la logopèdia com a peça fonamental en l'abordatge del trastorn del desenvolupament del llenguatge (TDL) i la dislèxia. El pla preveu, a més, una prova pilot prèvia a la seva implementació generalitzada al territori a partir de setembre de 2025, en què es posa de manifest el rol actiu de la logopèdia en els circuits de detecció i suport a la infància i l'adolescència.

Tot i haver-se desenvolupat en moments diferents, ambdós processos han contribuït de manera significativa a l'ordenació de la professió i comparteixen una clara vocació transformadora que ha estat clau en la definició d'aquesta Declaració. Han posat de manifest el coneixement acumulat pels grups d'experts del Col·legi i han evidenciat la necessitat d'un marc actualitzat que orienti la pràctica professional amb rigor científic, compromís ètic i capacitat de resposta a les necessitats reals de la ciutadania.

En aquest escenari, la Declaració no només sistematitza bones pràctiques i posicionaments compartits, sinó que també referma el

lideratge de la logopèdia en els àmbits sanitari, educatiu i social, consolidant-ne la contribució essencial en l'abordatge integral dels reptes actuals i futurs.

El resultat és un document coral, construït des d'una perspectiva col·lectiva i multidisciplinària, que reflecteix la diversitat i la riquesa de la pràctica logopèdica.

Les directrius que s'hi recullen es presenten des de la responsabilitat que l'organització professional assumeix com a entitat de dret públic per a l'ordenació de la professió titulada i regulada de la logopèdia. Tenen com a objectiu garantir una pràctica segura, equitativa i de qualitat, fonamentada en l'evidència científica i en els principis ètics i deontològics que regeixen la professió. Aquest marc orienta la presa de decisions, reforça la responsabilitat i la coherència en l'actuació professional i protegeix els drets de les persones ateses, alhora que vetlla per la integritat i el prestigi del col·lectiu.

La Declaració ofereix orientacions clares i consensuades per a la pràctica clínica, la formació i la recerca, tot integrant els valors i compromisos que defineixen la logopèdia. Davant els reptes presents i futurs dels àmbits sanitari, educatiu i social, el document afavoreix l'autoregulació col·lectiva i proporciona criteris compartits que enforteixen la identitat professional, defineixen estàndards i garanteixen una actuació cohesionada, compromesa i centrada en les necessitats de la ciutadania.

La comunicació, com a fenomen humà, és canviant, i la logopèdia evoluciona al mateix ritme, adaptant-se a noves realitats, pràctiques i evidències. Aquesta Declaració neix en un context de transformació constant, i no aspira a oferir veritats tancades ni solucions definitives. És un reflex d'un moment concret, sabem que el coneixement continua avançant i que hi ha aspectes que resten oberts o en revisió.

El seu propòsit va més enllà de la simple descripció dels trastorns o de les intervencions. Vol interpel·lar els i les professionals, convidant-los a revisar les seves pràctiques des d'una mirada crítica i constructiva. La lectura d'aquest document hauria de suscitar preguntes, promoure el debat i afavorir canvis orientats al creixement i a la millora contínua.

Es tracta, doncs, d'un document viu, obert a l'actualització i a la revisió col·lectiva. L'abast i la complexitat dels temes abordats han exigint prendre decisions i delimitar continguts, fet que pot haver deixat fora algunes perspectives. Justament per això és essencial que aquesta declaració sigui llegida i contrastada des de la diversitat del col·lectiu, escoltant els diferents punts de vista i incorporant-ne, si escau, les aportacions en futures revisions.

Només des d'aquesta actitud oberta i compartida, la Declaració podrà mantenir la seva rellevància i adaptar-se als nous desafiaments de la professió, responnent amb rigor, responsabilitat i compromís a les necessitats d'un entorn en evolució constant.

Mireia Sala i Torrent

Degana del Col·legi de Logopedes de Catalunya

Estructura i continguts del document

Aquest text introductorri té per objectiu exposar l'estructura i els continguts que integren la **Declaració de posicionaments i bones pràctiques en l'exercici professional de la logopèdia del Col·legi de Logopedes de Catalunya (CLC)**.

La Declaració adopta una estructura modular que facilita tant l'actualització dinàmica com la consulta àgil, integra aspectes descriptius i classificatoris, així com recomanacions referides a l'avaluació, la intervenció, la formació i l'ètica professional. Es presenta en dos formats complementaris: web i PDF. En una professió tan dinàmica com la logopèdia, és imprescindible disposar d'eines que evolucionin al mateix ritme que la pràctica i el coneixement. En conseqüència, el CLC ha optat per un suport digital viu i flexible que permet actualitzacions ràpides i consultes des de qualsevol dispositiu electrònic, garantint així una informació actualitzada, accessible i facilitant la revisió constant dels posicionaments professionals. Alhora, es manté el format PDF per a les persones que prefereixen una lectura més pausada i tradicional.

La Declaració es divideix en una vintena d'apartats, tot i que aquesta classificació no és l'única possible i no s'ha fet des d'una perspectiva nosològica, sinó amb la finalitat de recopilar la majoria d'àmbits en què els logopedes presten serveis. En certes ocasions, el contingut podria haver-se subdividit (per exemple, en l'apartat de trastorns aerodigestius) o unificat (com en el cas dels trastorns de l'audició). Durant l'elaboració, s'ha identificat la necessitat d'incorporar nous apartats, com ara els trastorns de l'alimentació infantil, la veu en persones transgènere i qüestions de seguretat i qualitat en la intervenció. Alguns temes queden pendents per a futures edicions, com és el cas de l'atenció logopèdica al pacient traqueostomitzat, de la intervenció en persones que busquen millorar la comunicació sense presentar alteracions diagnòstiques o de la creació de subdivisions per edats en trastorns com són la disfàgia o

la disfluència. És previsible que la logopèdia amplii el seu àmbit d'actuació en el futur, fet que requerirà nous documents de consens i noves seccions d'aquesta Declaració.

Cada capítol comença amb un títol que identifica un trastorn o un conjunt de trastorns. Per aportar coherència a un camp amb múltiples classificacions, l'equip editorial ha pres com a referència, de manera parcial, les classificacions de l'ASHA (American Speech-Language-Hearing Association) dels EUA i del Royal College del Regne Unit, i les ha adaptat a la terminologia habitual entre els professionals del país. Aquest procés ha generat debats enriquidors i ha permès ajustar la terminologia a la realitat local. A més, s'han inclòs denominacions històriques que reflecteixen les tradicions i tendències científiques al llarg del temps. Els primers apartats de cada capítol ofereixen informació essencial: definicions, signes clínics, causes habituals i dades epidemiològiques rellevants.

Per tal de facilitar una lectura clara i entenedora, el document evita la sobrecàrrega bibliogràfica, incloent-hi només les cites que aporten suport als posicionaments i les orientacions exposades. Per a qui estigui interessat en un aprofundiment, s'ha preparat una selecció acurada de recursos bibliogràfics, sovint basats en revisions sistemàtiques o síntesis actualitzades, que permeten ampliar la informació i conèixer les fonts científiques que han guiat l'elaboració del document.

El bloc descriptiu inicial incorpora també els codis corresponents a cada trastorn segons la Classificació Internacional de Malalties (CIM-11), ordenats segons la seva rellevància. Aquesta classificació es complementa i contrasta amb un enfocament més integral: la perspectiva biopsicosocial que inspira la Classificació Internacional de la Funcionalitat, la Discapacitat i la Salut (CIF), promoguda per l'Organització Mundial de la Salut. Els codis CIF constitueixen una eina fonamental per descriure la salut i els factors que intervenen en el funcionament humà i permeten situar cada trastorn en un marc que transcendeix el diagnòstic mèdic tradicional.

La CIF proporciona un marc estandarditzat i global per comprendre i documentar les condicions de salut que afecten la capacitat de les persones per actuar i participar en el seu entorn. A diferència d'altres enfocaments centrats exclusivament en el diagnòstic mèdic, la CIF ofereix una visió integral i contextual que avalua funcions i estructures corporals, activitats i participació, així com factors ambientals i personals que faciliten o dificulten el funcionament diari. La seva estructura jeràrquica permet diferents nivells de detall, fet que en facilita l'aplicació clínica, investigadora i en polítiques públiques. Constitueix, sens dubte, una eina imprescindible per al disseny d'intervencions en salut, rehabilitació i serveis socials amb una visió holística i centrada en el benestar de les persones.

Cada trastorn abordat dedica un espai específic a analitzar l'impacte funcional que provoca en la vida diària del pacient i el seu entorn, que pot actuar com a facilitador o com a barrera. Aquest apartat inclou codis CIF que ajuden a descriure i quantificar aquest impacte

i, al final de cada capítol, es presenta un quadre resum amb els codis proposats. El CLC és conscient que la CIF és una eina en evolució i que encara falten Core Sets definits en molts àmbits de la salut per captar amb precisió l'impacte funcional. Per això, es fomenta la implicació activa de professionals, investigadors i estudiants per impulsar estudis i iniciatives que contribueixin a l'elaboració i la publicació d'aquests conjunts essencials de codis.

Un dels apartats més innovadors del document és el dedicat a la gradació de la severitat, les conseqüències i les necessitats de suport. L'objectiu és superar una visió centrada només en els símptomes, per ampliar el focus a les restriccions que l'alteració genera en la vida de la persona, així com als suports necessaris per compensar-les. Aquesta aproximació funcional i contextual ha estat complexa de definir i ha implicat riscos metodològics per la manca de referents sòlids en molts trastorns. El model de cinc nivells proposat parteix d'una iniciativa professional del CLC amb el Departament de Salut l'any 2012, basada en l'estructura del llibre *Valoración de la deficiencia y la discapacidad en los trastornos del lenguaje, el habla y la voz* (IMSERO, 1997), i recentment consolidada pel Reial decret 888/2022, que estableix cinc graus de severitat per a la discapacitat. El CLC ha optat per adoptar aquest marc normatiu estatal per garantir la coherència amb el marc legislatiu actual. Així, en la gradació de severitat que es presenta en cada trastorn, el nivell 0 s'entén com una situació de normalitat que pot incloure símptomes lleus o vulnerabilitat latent, amb possibles accions preventives o educatives, sense necessitat de diagnòstic formal. En l'extrem contrari, el grau IV reflecteix una severitat màxima, amb importants limitacions funcionals i dependència clara.

Posteriorment, el document presenta un conjunt de posicionaments clau sobre les funcions del logopeda en relació amb cada alteració. El Col·legi reafirma que el títol universitari en Logopèdia habilita legalment per realitzar el diagnòstic i tractament logopèdics, dirigits a les persones afectades i als seus entorns. No obstant això, en alguns casos es recomana formació complementària i es destaca la importància del treball interdisciplinari segons el context assistencial. Cal recordar que, en l'àmbit de les professions sanitàries regulades, la formació continuada constitueix una obligació legal i deontològica, com estableix la LOPS, amb la finalitat de garantir la competència professional i la seguretat en l'atenció a les persones. Aquests posicionaments constitueixen una actualització i un complement necessaris als documents de perfil professional vigents.

Una funció essencial del logopeda és l'exploració, l'avaluació i el diagnòstic de les alteracions comunicatives i deglutòries. Per això, el tercer bloc de contingut està dedicat íntegrament a aquesta matèria. Des de diferents contextos assistencials, es presenten estratègies, proves i instruments que el logopeda pot utilitzar segons el seu criteri professional per recollir informació funcional que guiarà les decisions terapèutiques. En alguns casos, es recomana formació específica o mesures de seguretat addicionals segons la tècnica emprada. De con-

formitat amb la legislació vigent, no existeix cap activitat d'exploració que no pugui ser realitzada per un logopeda. La descripció segueix les directrius de l'OMS i organitza les valoracions en quatre àmbits: estructura i funcions corporals, activitats i participació, qualitat de vida i context. Aquest procés diagnòstic és fonamental per al tractament i ha de ser documentat amb claredat; el logopeda n'assumeix la responsabilitat professional autònoma. Aquesta responsabilitat s'exerceix coneixent tant les competències i atribucions pròpies com els límits de la professió, així com la necessitat de treballar en equips multidisciplinaris i, en alguns casos, compartir àmbits d'actuació amb professions amb competències no exclusives.

Els blocs següents aborden els destinataris de la intervenció logopèdica, els criteris per indicar-la i la regulació del seu desenvolupament. El CLC evita termes com «criteris d'inclusió» o «exclusió», ja que qualsevol persona té dret a millorar les seves capacitats comunicatives i d'alimentació. S'admet que les intervencions poden variar en intensitat i que, en situacions puntuals, es poden suspendre temporalment, però es rebutja qualsevol plantejament que negui l'atenció logopèdica a la ciutadania.

Una aportació rellevant és la sistematització de les intervencions terapèutiques reconegudes per a cada alteració, organitzades en accions preventives, orientades a la millora i rehabilitació funcional, així com en accions que transcendeixen l'àmbit sanitari immediat i se situen en l'esfera comunitària per preservar les funcions i fomentar l'autonomia de les persones afectades. Aquest enfocament integral facilita una intervenció més coherent i adaptada a les necessitats individuals, tenint en compte no només els símptomes, sinó també el context i els suports disponibles.

Per acabar, cal destacar que aquest document constitueix una eina fonamental per a la pràctica professional de la logopèdia, que pretén oferir una guia clara, rigorosa i actualitzada per als col·legiats i col·legiades, així com per a altres professionals i institucions vinculades als àmbits de la salut i de l'educació. La voluntat del Col·legi de Logopedes de Catalunya és que aquesta Declaració de posicionaments i bones pràctiques esdevingui un referent que afavoreixi la coherència, la qualitat i la innovació en l'exercici logopèdic, tot promovent el benestar i la millora de la qualitat de vida de les persones ateses.